

МЕЖДИНЕН ДОКЛАД
22 февруари – 8 март
14 март 2017

I. РЕЗЮМЕ

- След президентските избори през ноември 2016г., премиерът г-н Бойко Борисов обяви оставката на правителството си. Парламентарно представените партии не успяха да съставят ново правителство и третите поредни предсрочни парламентарни избори бяха насрочени за 26-ти март.
- Изборният кодекс, приет през 2014г., е променян няколко пъти, последно през октомври 2016г. Промените включват някои предишни препоръки на ОССЕ/СДИПЧ като осигуряване на ресурси за ЦИК за провеждане на разяснителна кампания насочена към гласоподавателите и включване на критерии за акредитиране на граждански организации за наблюдение на изборите. Не е взето отношение по множество други препоръки. Други промени в Изборния кодекс, например, въвеждат възможността за гласуване „не подкрепям никого“; забраняват употребата на герба и знамето на България и други държави, както и религиозни символи в кампанията; ограничават броя на избирателните секции извън страната до 35 в държави, които не са членки на ЕС.
- Централната Избирателна Комисия (ЦИК) заседава на редовни сесии, които се провеждат обикновено в колегиален дух и са отворени за обществеността и медиите. Комисии на по-ниско ниво са назначени след консултации между политическите партии. Почти всички крайни срокове по отношение на изборите са спазени до този момент.
- Законът въвежда употребата на нови технологии за гласуване на изборите и задължава ЦИК с всички отговорности, свързани с използването на машини и бъдещото въвеждане на дистанционно електронно гласуване, включително обществени поръчки, тестове, одит и сертификация. Поради липсата на отговарящи на критериите тръжни предложения, през тези избори няма се използват машини за гласуване.
- Предварителните списъци включват 6,857,229 гласоподаватели. Тези списъци са изложени за проверка от страна на гражданите, включително и онлайн. Общо 45,017 граждани са регистрирани за гласуване извън страната.
- Кандидатите могат да бъдат номинирани от политически партии, коалиции и инициативни комитети за независимите кандидати. Общо 4, 700 кандидати от 11 партии и 9 коалиции, както и 9 независими кандидати, участват в изборите за 240 места в 31 многомандатни изборни района. Крайният срок за одобрение на кандидатските листи, 26-ти февруари, не беше спазен.
- Изборите се провеждат в среда, характеризирана от изборна и политическа умора. Изборните послания са фокусирани върху борбата с корупцията, икономическия растеж, националната идентичност и, до известна степен, международните отношения. Изборният кодекс постановява, че кампанията трябва да се провежда само на български език.

Купуването на гласове и „контролираният“ вот в икономически и социално уязвими общности, особено населените с роми, са изведени като особено обезпокоителни въпроси.

- Последните промени в Изборния кодекс удължават крайните срокове за докладване на финансирането на предизборната кампания. Сметната палата е упълномощена да наблюдава финансирането по време на кампанията. Няма изискване финансирането на кампанията да бъде докладвано преди изборния ден.
- Изборният кодекс изисква само от обществените медии да покриват обективно и честно кампанията, докато предаванията на частните медии са доста нерегулирани. Съветът за електронни медии е регулаторният орган за електронни медии, който е натоварен от ЦИК да провежда мониторинг на 22 телевизии и 19 радио станции по време на тази кампания.
- Според ЦИК, от 7-ми март са получени 5 жалби и 22 от решенията на ЦИК са обжалвани. ЦИК е получила седем сигнала, които са публикувани в регистъра на ЦИК със закъснение. Сигналите са насочени или към съответните институции, или са отбелязани без да бъде взето решение по същество.
- Според измененията от 2016г., само „организации, регистрирани в обществена полза, чиито цели са в сферата на защитата на политическите права на гражданите“ могат да номинират граждани за наблюдатели. Към 7-ми март от ЦИК са акредитирани 10 граждански организации за наблюдение на изборите, с 324 наблюдатели.

II. ВЪВЕДЕНИЕ

В следствие на официална покана, на 22-ри февруари Службата за демократични институции и права на човека (СДИПЧ) на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ) отвори Ограничена мисия за наблюдение на изборите (ОМНИ) за наблюдение на предсрочните парламентарни избори на 26-ти март.¹ Мисията (ОМНИ) е ръководена от г-н Роман Якич и се състои от 11 основни експерти, базирани в София, и 8 дългосрочни наблюдатели (ДСН), разположени в цялата страна от 1-ви март. Членовете на мисията са от 16 страни, участващи в ОССЕ. В изпълнение на методологията на ОССЕ/СДИПЧ, Мисията (ОМНИ) няма да провежда систематично или всеобхватно наблюдение на дейностите в изборния ден. Членовете на мисията ще посетят само ограничен брой избирателни секции.

III. ОБСТАНОВКА И ПОЛИТИЧЕСКИ КОНТЕКСТ

След предсрочните парламентарни избори през октомври 2014г. година бе сформирано правителство на малцинството на Граждани за европейско развитие на България (ГЕРБ), Реформаторски Блок (РБ) и Алтернатива за българско възраждане (АБВ), което бе подкрепено от Патриотичния фронт. В опозиция бяха Българската социалистическа партия (БСП), Българският демократически център (БДЦ) и *Атака*.

Премиерът Бойко Борисов обяви оставката на правителството си след провала на кандидата на ГЕРБ на президентските избори през ноември 2016г., които бяха спечелени от подкрепения от БСП кандидат, г-н Румен Радев. Парламентарно представените партии не успяха да сформират правителство, поради което на 24-ти януари 2017г. Президентът г-н Радев разпусна Народното

¹ Виж предишни доклади на ОССЕ/СДИПЧ [за България](#).

събрание (Парламента), назначи Служебно правителство и определи 26-ти март за провеждане на предсрочни избори. Това ще бъдат третите поредни предсрочни избори от 2009г. насам и деветите избори, наблюдавани от ОССЕ/СДИПЧ от 1997г.

IV. ИЗБИРАТЕЛНА СИСТЕМА И ПРАВНА РАМКА

240-те членове на парламента (депутати) са избрани за четири годишен мандат чрез пропорционална система с преференциална опция за 31 многомандатни изборни райони.² Партиите и коалициите трябва да преминават четири процентова бариера на действителните гласове, подадени на национално ниво, за да бъдат допуснати до разпределение на мандатите. Преференциалното гласуване, въведено през 2014г., ще бъде използвано за втори път.³

Уредбата на изборите се намира основно в Конституцията от 1991г., Изборния кодекс от 2014г., Закона за политическите партии от 2005г., Закона за събранията от 2010г. и решенията на Централната изборителна комисия (ЦИК). Граждани навършили 18 години имат право да гласуват, с изключение на затворниците и лицата, чиято правоспособност е отнета по силата на съдебно решение.

Изборният кодекс беше изменен няколко пъти.⁴ Промените отговарят на няколко предишни препоръки на ОССЕ/СДИПЧ като осигуряване ресурси на ЦИК за провеждане на разяснителни кампании за гласоподавателите и включване на критерии за акредитиране на граждански организации за наблюдение на изборите. В допълнение, Законът за политическите партии беше изменен през май 2016г., за да забрани безплатното използване от политически партии на административни ресурси (база, транспорт, оборудване и други движими и недвижими активи на държавата или общините, както и работата на служителите). Множество други препоръки остават неприети.

Други промени на Изборния кодекс въвеждат възможността за гласуване „не подкрепям никого“: изискване към ЦИК да предава на живо (чрез livestream) своите заседания и срещи; предоставят правото на ЦИК да приема правила за прилагане на Изборния Кодекс; задължават Върховния административен съд (ВАС), когато разглежда жалба срещу решение на ЦИК за отхвърлянето ѝ, да реши по същество жалбата или да даде задължителни препоръки на ЦИК; забранява се употребата на религиозни символи, както и участието на представители на духовенството в кампанията; ограничава се броят на изборителните сесии извън държавата до 35 в страни, които не са членки на ЕС; определя се шест месечен срок на Сметната палата да одитира докладите за финансирането на кампанията на участниците в изборите; предоставяне на пълномощниците на партиите правото на обжалване; въвеждат се административни наказания на членовете на изборната администрация, които нарушават Изборния кодекс; разясняват се някои регулации, насочени към медиите.

---

² Централната изборителна комисия взе решение за броя на мандатите в изборителен район на базата на броя на населението от преброяването през 2011г., но не по-малко от четири мандата за изборителен район. Броят на изборителите за мандат е различен, като има отклонения от средния брой изборители на национално ниво с около 15 процента във Видин и повече от 10 процента в Кюстендил.

³ За да може да ползва преференциален вот, един кандидат трябва да бъде подкрепен от най-малко седем процента от изборителите, които са гласували за дадената кандидатска листа. Ако изборителят не е позвал правото си да посочи преференциален кандидат, гласът му се отчита за водача в листата.

⁴ Изборният кодекс от 2014г. бе изменен през октомври 2014г., ноември 2015г. и май, юли и октомври 2016г..

За две от направените през 2016г. промени Омбудсманът сезира Конституционния съд. На 23-ти февруари 2017г. Съдът отсъди, че член 242а от Изборния кодекс, който разпорежда санкционирането на лица, които не са упражнили правото си на глас в два последователни вота от един и същ вид, за неконституционен. Следователно, гласуването остава задължително, но няма санкция за негласуване. На 17-ти октомври 2016г., Омбудсманът обжалва ограничението на броя на избирателните секции в чужбина на 35. Изборният Кодекс бе променен на 28-ми октомври, като бе премахнато това ограничение, но само за страните-членки на ЕС. На 14-ти декември тази жалба бе оттеглена.

V. ИЗБОРНА АДМИНИСТРАЦИЯ

Изборите са администрирани от ЦИК, 31 Районни избирателни комисии (РИК) и около 12, 500 Секционни избирателни комисии (СИК), които включват и 371 СИК в 70 страни за гласоподавателите в чужбина.⁵ Политическите партии, представени в Народното събрание и Европейския парламент, могат да номинират членове за всички нива в изборната администрация.

Настоящата ЦИК бе назначена на 20-ти март 2014г. за пет годишен мандат. От 22-мата членове, председателят, заместник председателят, секретарят и осем членове са жени. Няма изискване за назначаване на жени или представители на национални малцинства в изборната администрация.

ЦИК заседава на редовни сесии, които са отворени за обществеността и медиите, и се излъчват на живо на уеб-страницата на ЦИК. Тези заседания се провеждат предимно в колегиален дух. ЦИК публикува дневния ред на сесиите си точно преди самите сесии. До този момент са приети приблизително 200 решения, включително за процедурите за гласуване в чужбина, ръководствата за РИК и за СИК.⁶ Други решения включват условията и процедурите за наблюдение на изборите и материали за обучение на гласоподавателите.⁷ Решенията се обявяват на уеб- страницата на ЦИК, както се изисква от закона, като цяло в разумно време след вземане на решението. Почти всички срокове за изборите са спазени до този момент.

ЦИК назначава членовете на РИК след консултация с политическите партии. Според ЦИК, РИК са назначили членовете на СИК в рамките на законово установения срок. ЦИК ще организира онлайн обучение за членовете на РИК, които, според ЦИК, ще обучат на свой ред, лице в лице, членовете на СИК.

---

⁵ Най-много избирателни секции има във Великобритания (58), следвана от Испания (38), Турция и САЩ (по 35 всяка), Гърция (21) и Франция (15).

⁶ Процедурните правила на ЦИК постановяват, че ЦИК може да взема решения и „протоколни решения“. Първите се вземат на базата на чл. 57 от Изборния кодекс, публични са и могат да бъдат обжалвани. Според ЦИК, протоколни решения се вземат за въпроси не по същество или вътрешни въпроси, публикуват се като част от протокола на ЦИК за дадената сесия и също могат да бъдат обжалвани.

⁷ Разяснителната кампанията за гласоподавателите включва видео и аудио клипове, постери и брошури с обща информация, както и специфична информация за преференциалното гласуване, и информират за носенето на наказателна отговорност при купуването и продаването на гласове. Видеата използват и жестомимичен език. Материалите са само на български, в изпълнение на решението на ЦИК.

VI. НОВИ ТЕХНОЛОГИИ ЗА ГЛАСУВАНЕ

Изборният кодекс постановява използването на нови технологии за гласуване в контролирана среда, специално и само чрез директно отчитащи електронни машини за гласуване.⁸ Промените през 2016г. на Изборния кодекс прехвърлят на ЦИК всички задължения, свързани с машинното и дистанционното електронно гласуване (гласуване по интернет), включително провеждането на обществени поръчки, тестове, одит и сертификация, както и експериментално дистанционно електронно гласуване от 2018г.

На 27-ми януари ЦИК постанови ограничение от 500 touch-screen машини за гласуване, които да бъдат използвани за тези избори. Коалиция Нова република внесе жалба срещу това решение на ЦИК във ВАС. На 1-ви февруари ВАС отхвърли това решение на ЦИК и разпореди, че машини за електронно гласуване трябва да бъдат използвани във всички избирателни секции, в България и в чужбина.

Както се изисква по закон, ЦИК проведе обществена поръчка за доставка на около 12, 500 машини за гласуване. Само един доставчик участва в процедурата с предложение, което бе оценено от ЦИК като неотговарящо на критериите.⁹ В резултат, няма да бъдат използвани машини за гласуване на тези избори.¹⁰

VII. РЕГИСТРАЦИЯ НА ГЛАСОПОДАВАТЕЛИТЕ

Регистрацията на гласоподавателите е пасивна. На базата на данни от Националния регистър на населението, Главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване“ към Министерството на регионалното развитие (ГРАО), предоставя на ЦИК списък с лицата, които имат избирателни права.

Към 6-ти февруари, предварителният избирателен списък включва 6, 857, 229 избиратели. В срок от 40 дни преди изборния ден, списъците бяха изложени за проверка от гражданите в местните администрации и избирателни комисии, както и онлайн. Гласоподавателите могат да изискат корекция на данните си до седем дни преди изборния ден. Също така, могат да променят адреса си за гласуване, съгласно настоящия си адрес до две седмици преди изборите. Общо 49, 763 граждани са поискали да бъдат включени в списъците за гласуване извън страната, от които 45,017 са одобрени.

---

⁸ Машинното гласуване бе проведено експериментално повреме на изборите за ЕП през май 2014 (100 машини за гласуване), при предсрочните парламентарни избори през 2014 (500 машини) и при местните избори през 2015 (50); резултатите, получени от машинното гласуване, не бяха отбелязани като официални. За Президентските избори през 2016, машинно гласуване бе проведено в 500 избирателни секции и резултатите бяха официални. В допълнение, експериментално машинно преброяване на гласовете бе използвано в пет избирателни секции.

⁹ Участникът в тръжната процедура не беше в състояние да да спази крайния срок за доставка на софтуеър за машините, 10-ти март, и да осигури обучение и техническа поддръжка за всички комисии преди изборния ден.

¹⁰ Един участник в изборите публично призова Президента да свика парламента, за да се вземе решение за премахване на машинното гласуване от закона с цел да се избегне възможността за правно оспорване на изборите.

Специални избирателни списъци се съставят за медицинските заведения, центровете за задържане и социалните институции. Лицата с увреждания могат да гласуват във всяка избирателна секция в рамките на изборния район или чрез мобилно гласуване.

VIII. РЕГИСТРАЦИЯ НА КАНДИДАТИТЕ

Гражданин навършил 21 години, който има право да гласува и не притежава друго гражданство, има правото да се регистрира като кандидат. Лица, на които е забранено да бъдат членове на политическа партия по закон, могат да участват в изборите като независими кандидати.¹¹ Кандидатите могат да бъдат номинирани от политически партии, коалиции от партии или инициативни комитети за независимите кандидати.¹² За да участват в изборите, партиите и коалициите трябваше да се регистрират в ЦИК до 8-ми февруари, като предоставят набор от документи и депозит от 2,500 лева.¹³ В допълнение, тези участници в изборите трябва да бъдат подкрепени от поне 2, 500 подписа на гласоподаватели. Гласоподавател може да се подпише в подкрепа на регистрацията на само един участник в изборите (партия/ коалиция/ независим). Заявителите могат да променят заявките си за регистрация си в рамките на три дни, но не по-късно от крайния срок за регистрация.

ЦИК отхвърли регистрацията на пет партии след проверка на списъците с подписи в подкрепа на кандидатурата.¹⁴ Четири акта бяха обжалвани пред ВАС, който потвърди решенията на ЦИК. В резултат, ЦИК регистрира 11 партии и 9 коалиции за участие в изборите.

Регистрираните участници в изборите представиха кандидат- депутатските си листи в РИК до 21-ви февруари. Няма изискване за включване на жени и представители на национални малцинства в листите. За да регистрира независим кандидат в РИК, инициативният комитет трябва да предостави депозит от 100 лева и списък с подписи в подкрепа на кандидатурата от не по-малко от 1%, но не повече от 1000 гласоподаватели от съответния изборен район.

Крайният срок, 26-ти февруари, за одобрение на кандидат- депутатските листи, е след началото на предизборната кампания на 24-ти февруари, което, според някои събеседници на Мисията (ОМНИ) на ОССЕ/ СДИПЧ, може да повлияе на провеждането на кампанията на някои участници в изборите.

Крайният срок, 26-ти февруари, за одобрение на кандидат-депутатските листи, не беше спазен. На 27-ми февруари ЦИК заличи регистрацията на четирима кандидати за притежание на двойно гражданство и на седем за това, че са под изискваната възраст. ЦИК е получил едва на 1-ви март доклада на Министерство на правосъдието за критериите за съответствие по отношение на това дали кандидатите изтърпяват наказание лишаване от свобода.

---

¹¹ Военни, служители на разузнавателните служби, полиция, дипломати, съдии и прокурори.

¹² Кандидат може да участва в кандидатски листи на партия в два избирателни района, и в един като независим.

¹³ EUR 1 е 1,96 български лев (BGN).

¹⁴ Съюзът на българските националисти, Националното движение за единство и Българския национален съюз- Нова демокрация не бяха регистрирани, тъй като списъкът с подписи не бе предоставен в електронен или подходящ формат, страниците с подписите не са били номерирани, и т.н. Българският съюз за директна демокрация и Съюзът на свободните демократи бяха регистрирани отначало, но по-късно отхвърлени след като ГРАО не верифицира достатъчен брой валидни подписи.

Общо 4,700 кандидати, включително 9 независими, в 614 кандидатски листи, се кандидатираха за 240 места в Народното събрание.¹⁵ Въпреки че не се изисква по закон, информация и статистика за участие на жени в кандидатските листи не е публикувана към момента на изготвяне на доклада.

IX. КАМПАНИЯ

Официалният период на кампанията започна на 24-ти февруари и завършва в полунощ на 24-ти март. Кметовете са задължени да определят места за оставяне на предизборни материали. Провеждането на кампания в държавните институции, компании, които са държавна собственост, и градския транспорт е забрането. Според промени в Изборния кодекс от м.май 2016г., провеждането на предизборна кампания от духовенството е забранено, както и употребата на държавния герб, знамето на Република България или на друга държава, както и религиозни символи.

Изборите се провеждат в обстановка, характеризирана с изборна и политическа умора и обществено разочарование от политическата класа. Кампанията се провежда в спокойна обстановка и предизборната агитация е ограничена до този момент. Само няколко участника са публикували предизборните си програми и платформи. Към момента, кампанията основно се провежда чрез социалните медии и интернет, както и чрез традиционни медии. Предизборните послания са фокусирани върху темите за борба с корупцията, икономическия растеж, националната идентичност и, до известна степен, международните отношения. Купуването на гласове и „контролираният“ вот в икономически и социално уязвими общности, особено населените с роми, са посочени като обезпокояващи въпроси от някои от събеседниците на Мисията (ОМНИ) на ОССЕ/СДИПЧ. На 5-ти март премиерът заяви, че правителството е информирано за случаи на незаконно провеждане на предизборна агитация, и че е инструктирало държавните институции да предприемат съответните действия за справяне с тези случаи.¹⁶

X. ФИНАНСИРАНЕ НА КАМПАНИЯТА

Политическите партии, коалиции и инициативни комитети могат да финансират кампаниите си чрез собствени финансови ресурси и чрез дарения. Партиите и коалициите, които са получили повече от един процент от гласовете на предишните парламентарни избори, имат правото да получат държавна субсидия, право пропорционално на броя получени гласове¹⁷ Партиите, които не отговорят на изискването за получаване на държавна субсидия, но провеждат кампания и участват във всички изборителни райони, получават 40, 000 лева за платена политическа реклама в медиите. Някои събеседници на ОССЕ/СДИПЧ изразиха загриженост, че размерът на държавната субсидия, която партиите получават, е прекалено висока.¹⁸

¹⁵ Средният брой е 20 кандидата за място, като варира от 16 в Бургас и Пловдив- област до 26 в Перник.

¹⁶ Според медиите, на 5-ти март в Кърджали полицията е конфискувала пакети с храна на ДОСТ. ДОСТ заяви, че пакетите са били за след изборите.

¹⁷ Субсидията се гласува от Парламента в годишния бюджет. От бюджета 2014, един вот се равнява на 11 лева. ГЕРБ получава годишно 12,145,950 лева, следвани от БСП– 5,730,286; ДПС – 5,513,486; РБ – 3,304,152; Патриотичен фронт – 2,709,515; България без цензура – 2,118,226; Атака – 1,679,778; АБВ – 1,543,298; Движение 21 – 444,398; и Глас народен – 422,831.

¹⁸ На референдума, проведен заедно с Президентски избори на 6-ти ноември 2016 година, гласоподавателите бяха попитани дали субсидията да бъде намалена до 1 лев. Референдумът се провали заради недостатъчен процент участие на гласоподавателите.

Изборният кодекс определя тавана на даренията и разходите. Частните дарения не бива да надвишават 10, 000 лева на човек годишно. Дарения от юридически лица, чужди граждани, анонимни лица и религиозни институции не са разрешени. Лимитът за разходи по време на предизборната кампания е 3,000,000 лева за партия или коалиция, и 200, 000 лева за независим кандидат. Промените в Изборния кодекс от м.май 2016г. удължават срока за предаване на докладите за изборни финанси.

Сметната палата е упълномощена да упражнява контрол върху предизборното финансиране. Както се изисква от закона, всички кандидати предават данните на банковите си сметки за кампанията пет дни след регистрацията си. Няма изискване да се предостави доклад за финансирането на кампанията преди изборния ден. Заключителните доклади за финансирането и разходите на кампанията трябва да бъдат предоставени в рамките на 30 дни след изборите. Сметната палата трябва да публикува тези данни на електронната си страница в рамките на 15 дни, и да одитира докладите в рамките на 6 месеца, ако повече от 1,000 лева са използвани от кандидат по време на изборите.

XI. МЕДИИ

Богатата медийна среда е доминирана от телевизията.¹⁹ Въпреки че наказанието лишаване от свобода за обида и клеветата е премахнато през 1999г., и двете деяния остават престъпления, които се наказват с глоба до 20,000 лева. Практиката на Комисията за финансов надзор да глобява строго медиите, на базата на пазарни манипулации или отказ да разкрият източниците си, бе критикувана от представителят за свободата на медиите в ОССЕ като несъответстваща на Директивата на ЕС за пазарни злоупотреби.²⁰

Изборният кодекс изисква Българската национална телевизия (БНТ) и Българското национално радио (БНР) да предават кампанията обективно и честно, докато предаванията на частните медии остават до голяма степен нерегулирани.²¹ На 1-ви март, трите основни телевизии (БНТ и частните bTV и *Nova*), опитаха да организират дебати между ГЕРБ и БСП, но партиите не съумяха да се споразумеят за формата.

На 23-ти февруари, партия *Воля* обжалва пред ВАС решението на ЦИК да одобри формата на някои предавания на БНР, регламентирани от закона и някои нерагласментирани от закона дебати на БНТ. В дебатите би трябвало да участват само партиите, които са получили съответно повече от 0.5 процента от гласовете на предишните парламентарни избори или само парламентарните партии. ВАС не разгледа тази жалба по същество.

¹⁹ Според изследване на Eurobarometer, 93 процента от българите гледат ежедневно телевизия.

²⁰ През януари 2015, Комисията за финансов надзор (КФН) глоби групата Економедия (*Economedia*) с 80, 000 EUR и групата *Alpico* с 50,000 EUR за репортажи в Капитал и Дневник и портала *zovnews.com* за банковата криза през 2014. Допълнително бяха наложени глоби в размер от 5,000 EUR на първите две за отказ да разкрият източниците си. През 2014, КФН изиска от две други онлайн медии, *Mediapool* и *Бивол*, да разкрият източниците си. Виж прес- съобщение на ОССЕ [Press-release](#) от 4-ти февруари 2015 и доклад от Постоянния съвет на ОССЕ [Report to the OSCE Permanent Council](#) от 8 юни 2015.

²¹ БНТ и БНР трябва да предоставят на всеки участник в изборите 40 секунди безплатно време на първия и на последния ден от кампанията, и най-малко четири часа комбинирано време за дебат на национално ниво и 60 минути на регионално ниво. БНТ предостави шест, а БНР около осем часа за дебати. В допълнение, БНТ предостави безплатно и платено участие в най-гледаното време (*prime-time*) за кандидатите и възнамерява да организира безплатни дебати.

Изборният кодекс изисква цените за платена-политическа реклама да бъдат еднакви и да бъдат публикувани не по-късно от 40 дни преди изборите. Промените от 2016 година изискват те да не превишават средните пазарни цени през шестте месеца преди началото на кампанията. Промените също разрешават на печатните и онлайн медии да публикуват политическа реклама безплатно и отбелязват, че платените съобщения трябва да бъдат ясно обозначени. Нарушението на тези разпоредби носи финансови санкции. На 2-ри март, ЦИК започна административни наказателни процедури срещу вестниците *Труд* и *24 часа* за неправилно обозначаване на платено съдържание; в следствие, вестниците подобриха обожначаването на платено съдържание.

Съветът за електронни медии (СЕМ) е регулаторният орган за електронните медии, като ЦИК му възлага провеждането медиен мониторинг на 22 телевизии и 19 радио станции по време на кампанията.²² СЕМ няма правомощия да санкционира медиите за нарушения, свързани с изборите, но трябва да докладва на ЦИК. На 24-ти февруари СЕМ докладва, че четири медии не са публикували ценовата листа за платени политически съобщения в рамките на законоустановените срокове. ЦИК информира Мисията (ОМНИ) на ОССЕ/СДИПЧ, че не е задължена да разглеждатези нарушения.

На 24-ти февруари Мисията (ОМНИ) на ОССЕ/СДИПЧ започна количествен и качествен мониторинг на предаванията в най-гледаното време (primetime) на четири телевизии (БНТ1, bTV, Nova и Канал3), и пет ежедневници (*24 часа*, *Капитал-Daily*, *Телеграф*, *Труд* и *Стандарт*).

ХІІ. ЖАЛБИ И ОБЖАЛВАНИЯ

Изборният кодекс урежда различни видове жалби, които могат да бъдат подадени от граждани-наблюдатели, представители на кандидатите и застъпниците на партиите. Други жалби са допустими, ако жалбоподателят докаже, че неговото или нейното право е пряко засегнато. Жалбите и сигналите за потенциални изборни нарушения могат да бъдат подадени до ЦИК и РИК.²³ Изборният кодекс урежда и задълженията на тези комисии да поддържат електронен публичен регистър на оплакванията и сигналите, да ги разгледат и да вземат решение по всички тях. Решение на избирателната комисия може да бъде обжалвано пред съответната горестояща комисия, и пред ВАС като последната инстанция.

Законът не дава право на жалбоподателя да присъства на обсъждането на подадената жалба, нито задължава комисията да го информира за мястото и времето за обсъждане на жалбата, или да предостави на жалбоподателя писмено решение.

Според публичния регистър на ЦИК, към 7-ми март са получени 5 жалби срещу решения на РИК и на други органи, докато 22 от решенията на ЦИК са били обжалвани пред ВАС, включително три относно използването на машинно гласуване, четири за състав на СИК и осем за регистрация на политически партии. ВАС остави 10 жалби без разглеждане по процедурни

---

²² На 7-ми март, СЕМ прие резултатите от мониторинга през първата седмица на кампанията. Индентифицира два случая на публикувани социологически проучвания, които не предоставят изискуемата по закон информация. Също така, предостави на ЦИК и на МВнР един клип на ДОСТ, в който Турският посланик се появява до лидерите на ДОСТ. На 8-ми март, ЦИК преустанови излъчването на това видео с аргумент, че нарушава морала и представлява нарушение на Изборния Кодекс.

²³ Жалба може да бъде подадена срещу административни актове/ решения. Сигнал може да бъде подаден срещу нарушения.

причини, частично или изцяло отмени три решения на ЦИК и потвърди седем; два случая още се разглеждат. ЦИК е получила седем сигнала, които са били публикувани в регистъра на ЦИК със забавяне. Сигналите са били обявени и обсъдени на заседания на ЦИК, след което или са изпратени на компетентните органи или само са отбелязани в протокола за заседанието на ЦИК без да бъдат взети отделни решение по тези въпроси.

XIII. УЧАСТИЕ НА НАЦИОНАЛНИ МАЛЦИНСТВА

Конституцията защитава правото на самоопределение, но забранява основаването на политически партии на „етнически, расов или религиозен признак”.²⁴ Изборният кодекс постановява, че кампанията трябва да бъде провеждана само на български език.

ДПС, която традиционно е разглеждана като най-голямата партия, представляваща интересите на турската общност, номинира етнически турци, роми и българи в депутатските си листи. ДОСТ, създадена от бивши членове на ДПС, се състезава за гласовете на турския електорат. Движението за равнопоставен обществен модел (ДРОМ) и *Евророма* се разглеждат като политически сили, представящи интересите на ромската общност. Българското национално движение (ВМРО) води негативна кампания по отношение на ромското и турското малцинство, и възприе анти- имигрантска позиция. До този момент няма консолидирана, публично достъпна информация за кандидатите, представляващи националните малцинства.

XIV. ГРАЖДАНСКИ И МЕЖДУНАРОДНИ НАБЛЮДАТЕЛИ

Изборният кодекс регулира гражданското, партийното и международното наблюдение на изборите. Според промените от 2016г., само „организации, регистрирани в обществена полза и имащи цели в сферата на защита на политическите права на гражданите“ могат да номинират граждани за наблюдатели. Към 7-ми март, ЦИК е акредитирала 10 граждански организации за наблюдение на изборите с 324 наблюдатели. Тези изменения, също така постановяват, че лице може да участва в изборите само в едно качество (като кандидат, застъпник, наблюдател или служител към изборната администрация). Регистрацията на една организация бе отменена по нейно искане, тъй като член на борда ѝ е кандидат. ЦИК отказа регистрацията на една организация, тъй като член на борда ѝ е член на РИК.

XV. ДЕЙНОСТИ НА МИСИЯТА

Мисията (ОМНИ) на ОССЕ/СДИПЧ започна своята работа на 22-ри февруари. Ръководителят на мисията се среща с Министъра на Външните работи, Министъра на Вътрешните работи, ЦИК и представители на политическите партии, медии, граждански организации и международната общност. Мисията (ОМНИ) установи контакт с всички участници на изборите на всички нива. Парламентарната Асамблея на Съвета на Европа (ПАСЕ) възнамерява да изпрати делегация за наблюдение на изборния ден.

*Единствено версията на английски език е официален документ.
Преводът на български език е неофициален.*

²⁴ Според преброяването през 2011г., етническите турци са най-голямата малцинствена група и представляват 8.8 процента от населението, следвани от ромите, които са 4.9 процента. По неофициална оценка, ромите са значително повече на брой, около 10 процента. Други малцинствени групи включват руснаци, арменци, власи (аромани), каракачани, македонци, евреи, украинци и други, общо по-малко от 1 процент от населението.